

נדריים כא

עניין: צדיקים אומרים מעט ועושין הרבה

תנחומא וירא אות ד'

(דברים ל"ב). מפאן שנו חקמים, שהצדיקים אומרים מעט ועושין הרבה, שאמר להן אברהם ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, ובאחרונה עשה להן שלשה שורים ותשע סאים, שנאמר, וימהר אברהם האלה וגו',

הוא]. ומנין שהרשעים אומרים הרבה ואפלו מעט אינן עושין, שפן מצינו בעפרון שאמר לאברהם, השדה נתתי לך וגו' (בראשית כ"ג), ולסוף אמר ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא, מה דלא הויא שויא,

אור רש"י פרשת וירא מאמר צב

יעורר לאדם להתרחק מזה הפחיתות — לא אנושי הוא, אבל גדולה מזה נדבר, והוא: כי יש שני אופני אמת, האחד האמת, השני הצנע, והנה מה שנדבר להזהר, הוא שלא יהיה דבור האדם יותר צדק מהמעשה, כי יש מי שבפיו ידבר אמת בלי מרמה כלל, כי יבין — שכן הוא האמת להיות צדיק, אבל מעשיו בפועל סותרים דבורו, התגלותו הוא בחיצוניותו היא יותר בצדקות והתחסדות לעומת גילויי מעשיו מתוך פנימיותו, זאת אומרת מעשה קיום התורה, זה ג"כ שקר גמור, הציון לזה, מי שבסתר אינו במעשה קיום התורה, ורק בגלוי, זה לאות כי דבוריו צודקים יותר מהלב, וזה לא טוב, אך הדרך הצדק, — הדיבור כמו המעשה, הצדקות והתחסדות בפה דרוש ומוכרח להתאים עם מעשה הצדק, ולכן להיפוך מי שעניני שכל לו — הרואה שפיו צדק יותר, — ישתדל לזה להתכשר להיטיב המעשה יותר (כונתו כפי דחו"ל הנ"ל: צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה) וזה ענין נפלא, והציונים לזה הוא: הסתר אם כמו הגלוי — הרי טוב, והיותר טוב — הדברים אשר הפה פחות מהמעשה, וזהו (אבות ג"כ) "כל שמעשיו מרובים מחכמתו", יותר מזה שמעשיו כל כך אמיתיים עד שהפה חול יותר מהלב.

פני דוד פרשת חיי שרה

ואפ"ש לרמוז עוד בפסוקים אלו כמה שביארנו, בענינותנו כפ' כי על כן עברתם על עבדכם ויאתרו כן תעשה כאשך דברת במ"ש צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה ופירשנו הטעם בשני אופנים. וי"א הראשון לבר מארחין ע"ד שאמרו שהיה דוד המלך ע"ה אומר למחר אני הולך לבית דירה פ' למקום נאה פ' ואח"ך היה הולך לבית המדרש כמש"ל בילקוט פ' בחוקותי. והטעם פשוט כי הן האדם השטן נכב על ימיו לטנו ולהתגרו' בו וכי שמע שאז' שרונה ללכת להכלי העה"ז ותענובות בני אדם אחר יאמר זה משלנו אין צורך לטרוח בו. וכל ערום יעשה בדעת מחליף הכלי עה"ז בתורה כי הולך הוא לבתי מדרשות פתאום. ועל דרך זה אמרו מחשבה מועל' לדברי תורה כי אם יחשוב למחר אני אתעסק כל היום. בתורה או אלמוד מסכתא זו וכיוצא מתגרה בו הזנח ומוליד אבות כזיקין ער שנמנע. והוא אלכלו ביאור הכתוב אחרתי אחכמה והיא רחוקה ממני כל' אם אחרתי שרונה להתחכ' אמירה זו היתה בעוכרי להתבטל והיא רחוקה ממני. וכמה בני אדם כשלים בעניני' לו וכיוצא בסך בבלי דעת. וזו היא טעמן של צדיקים שהם אומרים מעט כדי שיהא נשכר גירוי הזנח ואח"ך עושים הרבה פתאום כמעט בלי מחשבה כי יצר סמוך על אמירתו כי מעט מוציא יעשה ואדרכא שחך בשומעו שאינו עושה לפי עושרו ואומר אכן נודע כי טעו הכריות באיש הזה וקורא לו כריכ כריכות והנה הוא ככל וכללה עמו. ועל דרך נחות אפשר לפרש שזהו

וזאת

שנית ישנו בנותן טעם על אשר צדיקים אומרים ועושים הרבה במ"ש פ' אלן מציאות אמיתר ורב אסי ומר וטורא אקלעו לבוסתנ' דמרי בר איסק אתא אריסיה טדי קמיהו תמרי ורמוני מר וטור' לא אכל וכסוף אתא הרי בר איסק ואמר: מ"ט לא שרית מהנך ואמרנו ליה השתא כמי אמאי לא אכיל מר ואמר להו לא אמרו כלך אלל יפות אלל לענין תרומה כלכד ואם בא בעה"כ והוסף. כתבו ז"ל דאף בשאר פיליתו ליכא למויחש משום כיסופא וה"ט דצדיקים אומרים מעט בתחילה ועושים הרבה להוציא הלב דלא משום כיסופא עבדי אלל כלכד שלם. ואאע"ה כ"ט להזמירו רבנן ליה